

5) інші фінансові пільги.

До системи стимулів інвестиційно-інноваційного процесу відносять комплексно-правові законодавчі норми, а саме промислове охоронне право приватної та інтелектуальної власності; законодавче закріплення інтелектуальної власності та правове регулювання її використання.

Ефективною формою державного втручання в інвестиційно-інноваційну діяльність є створення за участю держави дослідницьких центрів, завдання яких полягає у стимулюванні об'єднання фінансових ресурсів і матеріально-технічної бази промисловості з кваліфікованими кадрами вищих навчальних закладів. Засобами такого стимулювання можуть бути фінансування початкових витрат вузівсько-промислових центрів з коштів державного бюджету; видача підприємствам-учасникам безплатних ліцензій на використання розроблених винаходів і відкриттів тощо [3].

Узагальнюючи, викладене вище, слід зазначити, що економічні результати підприємств вказують на об'єктивну потребу суттєвої зміни інноваційної стратегії з метою досягнення її ефективності. Як переконує світовий досвід, найефективнішу реалізацію інноваційного потенціалу підприємств забезпечує ресурсозберігаюча інвестиційна стратегія. Маються на увазі не тільки матеріально-технічні, трудові й фінансові ресурси, а й такий надзвичайно важливий ресурс, як державні важелі впливу, що дає багато переваг і можливостей в умовах інтегрованого розвитку світової економіки.

Методичні підходи довели економічну доцільність формування ефективного механізму реалізації інноваційного потенціалу підприємств, для того щоб зменшити відставання нашої держави від світового рівня. Реалізація інноваційного потенціалу підприємств позитивно впливатиме як на досягнення економічної стабілізації, так і на забезпечення економічного розвитку на новій технологічній і технічній основі.

Висновки. Утвердження сучасної інноваційної стратегії вимагає формування державної інноваційної політики, основним завданням якої є активізація інвестиційно-інноваційної діяльності та створення цілісної системи її фінансового забезпечення, що має ґрунтуватися на широкомасштабному залученні та максимально ефективному використанні фінансових ресурсів із різноманітними джерелами походження. Основою дослідження процесу еволюції теорії інноваційного розвитку та узагальнення методологічних підходів щодо визначення сутності інновацій як основи інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств бажано застосовувати цілу ланку способів фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності, з урахуванням притаманних інноваціям класифікаційних ознак, а саме: типу інновацій (продуктові, технологічні, організаційно-управлінські, освітньо-наукові), сферами впливу, глибиною і масштабністю впровадження в економіці країни (світові, макро-, мікроінновації, державні, регіональні, глобальні, локальні), ступеня новизни (базові, поліпшувальні), джерела ідеї (відкриття, винахід, рацпропозиція та інші), виду новинки (конструкція і пристрій, технологія, матеріал, речовина, живі організми) та способу заміщення існуючих аналогів (вільне заміщення, системне заміщення).

Література

1. Гриньова В.М. Інвестування. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
2. Кузнєцова А.Я. Характеристика джерел фінансування промислово-інноваційної політики національної економіки // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Податкова та фінансово-кредитна політика держави і механізми її реалізації в регіонах України: Зб. наук. пр. Інституту регіональних досліджень НАН України. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2001. – Вип. XXIV. – С. 361 – 370.
3. Осецький В. Методичні підходи до реалізації інноваційного потенціалу підприємств // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 3. – С. 114 – 117.

Надійшла 16.01.2009 р.

УДК 658.7/.8 (477)

Л. Ю. МИХАЛЬЧИК, О. М. ФІЛПЧУК
Хмельницький національний університет

ЛОГІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В статті розкрито взаємообумовлений та двоякий взаємозв'язок між економічними категоріями «інвестиції» та «логістика».

In the paper there has been discovered the mutually conditioned and twofold interconnection between economical categories «investments» and «logistics».

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки ефективна діяльність підприємства, забезпечення високих темпів розвитку та підвищення конкурентоспроможності визначаються рівнем його інвестиційного потенціалу та характером інвестиційної діяльності. Щоб досягти конкурентної переваги

необхідно організувати з найменшими затратами та в більш стислі строки весь життєвий цикл інвестиційного процесу від конструкторської розробки до продажу конкретному споживачу, включаючи експлуатацію та ліквідацію інвестиційного продукту. Інвестиційні ресурси, що забезпечують необхідний інвестиційний потенціал підприємства, представляють собою економічний потік матеріально-технічних, фінансових, інформаційних та ресурсів праці. Тому використання логістики як функції управління економічними потоками допомагає раціоналізувати та оптимізувати управління економічними потоками на всіх фазах інвестиційного проекту. В сфері забезпечення інвестиційного процесу логістика спрямовує зусилля на створення нового інвестиційного продукту з відповідними вартісними та споживацькими якостями, тобто забезпечуючи високу якість та мінімізацію затрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання логістичного забезпечення інвестиційного потенціалу знайшли своє відображення в економічній літературі. Вагомий внесок при дослідженні теоретичних та практичних аспектів інвестування в Україні був зроблений відомими вітчизняними спеціалістами, такими як Бланк І.А. [1, с. 31], Пересада А.А. [5, с. 48], Майорова Т.В [4, с. 29]. Питання потенціалу як основи логістичної системи фірми розглядають у своїй роботі науковці з Санкт-Петербурзької школи логістики [2, с. 52]. Потенціал складається з ресурсів, які характеризують якісний та кількісний склад певних засобів та їх продуктивність. Він, в свою чергу, характеризує ступінь можливостей ефективного використання ресурсів на підприємстві, логістичній системі, логістичній організації. Інтегральний потенціал фірми, на їхню думку, відображає дієву здібність координувати процеси створення, реалізації, удосконалення та розвитку конкурентної переваги, та виступає як активний системний, логістичний фактор підсилення її конкурентоспроможності на основі інтенсивного та екстенсивного підходів. Основоположником, з точки зору найбільш ґрунтовного підходу до вивчення даної проблеми, можна вважати Міротіна Л.Б. [7, с. 62]. Він розглядає логістичний менеджмент на стадії інвестиційного проектування інтегрованих ланцюгів постачання продукції з позицій логістизації інвестиційного проектування та логістичної системи інвестиційних проектів. Основною формою прояву логістизації інвестиційних проектів виступають логістичні системи, теорія побудови та функціонування яких ще не до кінця розроблена.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є визначення економічного змісту логістичного забезпечення інвестиційного потенціалу, необхідних передумов застосування логістичного підходу для управління інвестиційним процесом на підприємстві та сфері логістизації інвестиційного проектування.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний потенціал підприємства – це сукупність фінансових та інвестиційних ресурсів, що дозволяють йому здійснювати інвестиційну діяльність, яка спрямована на забезпечення ефективної та стабільної господарської діяльності підприємства [3, с. 53].

Логістичне забезпечення інвестиційного потенціалу відбувається в результаті взаємодії. При економічній взаємодії інвестицій та логістики відбувається взаємозалежний та взаємообумовлений вплив між ними, що носить двоякий характер.

Інвестиції в якості одноразових затрат є базою для початку діяльності логістичної системи (затрати на закупівлю приміщень, устаткування, модернізацію основних засобів, будівництво нових основних засобів і т.д.). Тобто виступають необхідною умовою існування та функціонування логістичної системи. З іншого боку, в якості цілеспрямованого економічного потоку – потоку матеріальних, фінансових, інформаційних, трудових та інших ресурсів – являються об'єктом управління логістики.

Тобто з одного боку інвестиції дають змогу логістичній системі безперервно та надійно виконувати свої функції, а з іншого – самі виступають об'єктом управління логістики.

Ступінь взаємодії визначається ступенем проникнення логістики в систему підприємства: спроможністю, можливостями та готовністю системи підприємства до прийняття логістичних методів, принципів та інструментів управління поточковими процесами.

Взаємодія економічних категорій інвестицій та логістики відбувається на трьох рівнях.

Розглянемо рівні взаємодії чи точніше еволюцію взаємодії економічних категорій «інвестиції» та «логістика».

Перший рівень – інвестиційна логістика. Цей рівень створює базу, так званий «фундамент» взаємодії інвестицій та логістики.

Ми визначаємо інвестиційну логістику як цілеспрямовану практичну діяльність впровадження інвестицій в основні та оборотні засоби логістичної системи для забезпечення безперебійного та економічно ефективного виконання основних функцій логістики – процесів фізичного просування матеріалів та сировини, підтримки запасів, транспортних, маніпуляційних, а також для реалізації інформаційних логістичних процесів.

Інвестиції на даному рівні взаємодії виступають в якості головного джерела формування потенціалу логістичної системи.

В логістичних процесах задіяні значні основні засоби, а також трудові ресурси. Частіше ці фактори взаємозалежні. Підвищення рівня механізації та автоматизації транспортних, маніпуляційних та інших процесів, що як правило пов'язане з великими капіталовкладеннями, забезпечує зростання продуктивності праці та скорочення кількості робітників.

Розглядаючи логістику як практичну діяльність з організації та управління процесами руху

матеріальних, фінансових, інформаційних та інших потоків в системі ринкової економіки, слід все ж таки зазначити, що основним об'єктом управління логістичної системи є матеріальний потік. Для здійснення процесів фізичного просування продуктів та підтримки запасів, а також реалізації інформаційних логістичних процесів повинні застосовуватись різноманітні технічні засоби. Ці засоби, варіанти їх використання, а також системи підтримки їх працеспроможності створюють інфраструктуру логістичних процесів. Тому найбільш повне використання потенціалу логістики в її прикладному аспекті, розповсюджується на інвестиції в фізичні активи [7, с. 137].

До таких капіталовкладень можна віднести інвестиції в:

- 1) складське господарство (склади різного виду та призначення, вантажні термінали та термінальні комплекси);
- 2) транспортні підрозділи різних видів транспорту;
- 3) транспортні комунікації (автомобільні та залізничні шляхи, залізничні під'їзні шляхи і т.д.);
- 4) телекомунікаційні системи;
- 5) інформаційно-комп'ютерні системи (комплекс технічних засобів та оргтехніка).

В сучасній економіці практично неможливо забезпечити чітке просування матеріальних та інформаційних потоків без розвинутої технічної інфраструктури логістичних процесів.

Основним критерієм оптимізації логістичної інфраструктури повинна розглядатися мінімізація логістичних затрат при забезпеченні безперервності та надійності логістичних процесів.

Інфраструктуру логістичних процесів можна розглядати як цінний актив, від ефективного та оптимального управління яким залежить діяльність логістичної системи та досягнення стратегічних цілей.

Інвестиціям в оборотні засоби, зокрема інвестиціям в запаси, необхідно приділяти особливу увагу, внаслідок великої питомої ваги цих затрат в сукупних логістичних затрат. Ці грошові кошти, внаслідок їх неефективного використання, можна розглядати як втрати від заморожування капіталу в запасах при можливості альтернативного більш ефективного його використання.

Другий рівень — логістизація інвестиційного потенціалу.

Інвестиційний потенціал реалізується шляхом здійснення конкретних інвестиційних проектів, а найбільш повне використання потенціалу логістики розповсюджується на інвестиції в фізичні активи [5, с. 194].

Економічні відносини, що виникають в процесі логістизації ІПП можна розділити на такі групи.

Перша – група відносин, в результаті яких відбувається залучення людських, природних, інформаційних, техніко-технологічних ресурсів до інвестиційної діяльності, утворюючи тим самим новий продукт, створює трансформаційні відносини.

Друга – група відносин, в результаті яких відбувається розподіл та обмін інвестиційних ресурсів за допомогою інституціональних та організаційних факторів, представляє собою трансакційні відносини.

В кожному продукті інвестиційної діяльності втілюються трансформаційні та трансакційні відносини, що відображають його трансформаційні та трансакційні затрати.

Необхідність логістичного забезпечення інвестиційного потенціалу підприємства обумовлена об'єктивно існуючими факторами [2, с. 26]:

1. Необхідний тривалий життєвий цикл проекту вимагає раціонального управління економічними потоками.
2. Як функція управління економічними потоками логістика має розроблений механізм застосування свого інструментарію в системі оптимізації цих потоків.
3. При здійсненні інвестиційної діяльності виникають певні ризики, тому логістичне забезпечення повинно гарантувати здібність знижувати та страхувати відповідні ризики.
4. Для забезпечення інвестиційної діяльності та задоволення потреб в фінансових, інтелектуальних та інших ресурсах необхідний доступ до ринків капіталів, інформації, праці, що вимагає від логістики спряження цих ринків.
5. В процесі здійснення інвестиційної діяльності виникає необхідність скрізної оптимізації інвестування, перенесення акценту з організаційно-технічної до організаційно-економічної площини.

Процес логістизації інвестиційного потенціалу визначає ступінь проникнення логістики на різні рівні управління проектами. Логістизація спрямована не на руйнацію існуючої системи управління. Вона передбачає раціоналізацію та оптимізацію управління економічними потоками. В результаті підвищується рівень керованості, мобільності ресурсного потенціалу інвестиційного проекту, оптимізація та раціоналізація всіх економічних потоків.

При здійсненні логістичного забезпечення інвестиційного процесу необхідне виконання певних вимог [4, с. 174]:

1. Повинні бути чітко ідентифіковані різні джерела та учасники економічних потоків, тобто вони повинні відповідним чином мотивовані на ефективність.
2. Виявлений логічний та кількісний взаємозв'язок між потоковими процесами різної економічної природи.
3. Організаційно-технологічні умови потокового процесу визначають узгодження технології та техніки передачі елементів потоку в оптимальні строки, визначених об'ємів та з мінімальними затратами.

4. Визначені значимість та функціональне призначення в цілому для інвестиційного проекту та для окремих його фаз, а також специфіка організації в них тих чи інших потокових процесів.

5. Відкриті місця узгодження, логістичні центри потокових процесів, дана оцінка їхньої ролі в інвестиційному проекті, сформульовані завдання логістичного забезпечення інвестиційного проектування.

Інтегровану модель логістичного забезпечення інвестиційного проекту можна розглядати як ринковий простір інвестиційного проекту, тобто сукупність взаємозв'язаних та взаємообумовлених ринків ресурсів, що використовується в процесі реалізації інвестиційного процесу.

<i>Логістика</i>	<i>Логістизація інвестиційного потенціалу</i>	<i>Інвестиції</i>
1. Управління логістичними потоками, як нерозривною єдністю матеріальних, інформаційних, фінансових та сервісних потоків.	1. Створення умов ефективної координації потокових процесів.	1. Головне джерело формування виробничого потенціалу.
2. Оптимізація сукупних логістичних затрат, що виникають при здійсненні логістичної діяльності.	2. Раціоналізація та оптимізація розробки та реалізації проектів.	2. Основний механізм реалізації стратегічних цілей економічного розвитку.
3. Управління запасами.	3. Оптимізація інвестиційних та логістичних витрат.	3. Головний механізм оптимізації структурн активів.
4. Удосконалення логістичного сервісу.	4. Підвищення якості інвестиційного продукту.	4. Важлива умова забезпечення зростання ринкової вартості підприємства.
5. Зведення до мінімуму логістичних ризиків.	5. Збільшення тривалості життєвого циклу інвестиційного проекту	5. Головний інструмент реалізації інноваційної політики.
	6. Мінімізація впливу можливих ризиків.	

Рис. 1. Формування економічного змісту поняття «логістизації інвестиційного потенціалу»

Отже, логістичне забезпечення інвестиційного процесу повинно сприяти:

- 1) мінімізації затрат;
- 2) скороченню строків інвестиційного проектного циклу;
- 3) раціональному природокористуванню;
- 4) високій якості інвестиційного продукту;
- 5) збільшенню життєвого циклу інвестиційного продукту;
- 6) експлуатаційній та екологічній безпеці інвестиційного продукту;
- 7) мінімізації втрат за рахунок створення більш ефективних підсистем управління ризиками в логістичних.

Третій рівень – інноваційна логістика, що характеризується найбільшим рівнем взаємодії цих економічних категорій.

Відмінність від двох попередніх рівнів взаємодії проглядається насамперед у визначенні об'єктів управління, форм і методів управління.

Якщо на першому рівні об'єктом управління були матеріальні потоки, на другому – матеріальні, фінансові, інформаційні та інші супутні потоки, то об'єктом управління на цьому рівні виступають будь-які потокові процеси.

Така ж ситуація спостерігається стосовно застосування форм та методів управління: перехід від необхідних для забезпечення достатнього рівня управління структурою, необхідних для раціонального (оптимального) управління, до необхідних для раціонального (оптимального) управління будь-якими потоковими процесами.

Ми підтримуємо визначення інноваційної логістики як найбільш актуальної складової науки логістики і відповідної їй сфери діяльності, що покликана вивчати необхідність та можливість впровадження прогресивних новачій в організацію поточного та стратегічного управління потоковими процесами в господарських та інших структурах з ціллю виявлення та використання додаткових резервів шляхом раціоналізації (оптимізації) цього управління.

Інноваційну логістику можна визначити як сукупність наукових знань, методів та навиків з оптимального управління потоковими процесами [6, с. 208].

Проблема досягнення цього рівня обумовлена тим, що навіть у розвинених країнах, досить адаптивних до логістичних інновацій, впровадження окремих елементів сучасної логістики вимагає значних структурних перетворень. Наша економічна система недостатньо підготовлена до безпосереднього використання логістики повною мірою. Тому навіть застосування окремих логістичних завдань і методів вимагає для їхньої успішної реалізації більш глибоких і дорогих перетворень, що є обмежником. Причому затрати на їхнє здійснення найчастіше окупаються тільки при системній інноваційній логістизації, а не ефектом від епізодичної.

Висновки. Процес еволюції взаємодії інвестицій і логістики, проходячи етапи інвестиційної логістики (базового рівня), логістизації інвестиційного потенціалу (перехід від базової до інноваційної

логістики) і етап інноваційної логістики, формує концепцію інтегрованої логістики — наскрізну аналітико-оптимізаційну організацію всіх потоків, виходячи з кінцевих результатів: підвищення якості обслуговування споживачів (користувачів) і зниження сукупних логістичних затрат.

Література

1. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 480 с.
2. Долгов А.П., Козлов В.К., Уваров С.А. Логистический менеджмент. Концепция логистики фирмы. - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2005. – С. 26.
3. Лосева С., Зубкова В. Финансово-инвестиционный потенциал предприятия и управление инвестиционным процессом // Економіст. – 2005 – №11. – С. 52 – 54.
4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.
5. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2006. – 472 с.
6. Теренина И.В. Инновационная логистика в строительном комплексе России – Ростов-на-Дону: Изд-во СКНЦВШ, 2007. – 208 с.
7. Эффективность логистического управления / Учебник для транспортных вузов под общ. ред. проф. Миротина Л.Б. – М.: Экзамен, 2005. – 482 с.

Надійшла 14.01.2009 р.

УДК 658.152

Р. В. СКАЛЮК, О. В. ДЕКАЛЮК
Хмельницький національний університет

ЕФЕКТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У дослідженні відображено власне бачення сутності понять «ефект» та «ефективність». Розглянуто особливості видових характеристик ефектів інноваційної діяльності промислових підприємств, а також проведено системний аналіз структури й динаміки економічного ефекту інноваційного процесу. Проаналізовано систему показників ефективності інноваційної діяльності у прямому їх зв'язку із інноваційними результатами (ефектами) такої діяльності.

In the research there has been displayed the own sight of the «effect» and «efficiency» notions. Considered the special features of the innovation activity effects of the industrial enterprises, and also done the system analysis of the structure and dynamics of the innovation process economic effect. Analyzed the system of the innovation activity efficiency factors in their direct connection with the innovation results (effects) of such activity.

Актуальність теми дослідження. Питання розвитку та економічного зростання українських промислових підприємств визначається сьогодні невід'ємною частиною усього процесу сприяння зростанню економічного розвитку та максимального використання потенціалу країни для підвищення рівня її конкурентоспроможності у очах світової спільноти. Відтак, розвиток загального механізму ефективного росту економіки в цілому безпосередньо залежатиме від динаміки та рівня конкурентоспроможності кожного окремого підприємства як елементу сприяння досягнення домінуючих позицій.

Отже, основним завданням, яке потребує свого негайного розв'язання, є підвищення рівня ефективності діяльності та розвитку підприємств, зокрема промислових, чого можна досягнути, перш за все, орієнтуючись на завоювання домінуючих конкурентних позицій за допомогою інноваційної складової їх діяльності. У рамках такої діяльності, дану статтю ми присвятимо саме дослідженню різноманітності видів ефектів та їх результатів, а саме впливу ефективності інновацій продуктів на безпосереднє підвищення інтенсивності та конкурентоспроможності розвитку промислових підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань видів ефектів та визначення й оцінки ефективності інноваційної діяльності займався цілий ряд зарубіжних та вітчизняних вчених, а саме: А. Чулок, В. Бернс, Г. Бірман, М. Джонк, П. Волков, М. Денисенко, С. Ільєнкова, П. Завлін, І. Павленко, К. Радченко, В. Василенко та інші. Проте, більшість авторів розглядають види та ефективність інноваційної діяльності не пов'язуючи їх на пряму зі зростанням загального синтезу мікро- та макроефектів, як на рівні підприємства, так і для економічного зростання країни в цілому.

Постановка завдання. Дослідити особливості видової класифікації інноваційних ефектів, особливостей їх характеристик та оцінки, розглянути особливості їхньої взаємодії та взаємозв'язку їх впливу на результати діяльності промислових підприємств через показники ефективності інноваційних процесів, які здійснюються на підприємстві.

Виклад основного матеріалу та результатів дослідження. В процесі здійснення інноваційної діяльності кожне окреме підприємство отримує власні специфічні ефекти такої діяльності. Спочатку варто